

Kommunal- og moderniseringsminister
Jan Tore Sanner
Postboks 8112 Dep,
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Oslo 4. sept. 2017

Innføring av et seriøsitetsregister for bygge- og anleggsnæringen

Fellesforbundet og Byggenæringens Landsforening (BNL) ønsker med dette felles brevet å knytte noen kommentarer til forslaget om innføring av et seriøsitetsregister for bygge- og anleggsnæringen (med hjemmel i plan- og bygningsloven), først og fremst for å påpeke behovet for at et slikt register må inneholde krav om synliggjøring av kvalifikasjoner hos de som skal utføre arbeidet. Forslaget om et seriøsitetsregister er en oppfølging av forslaget i rapporten "Enkelt å være seriøs" fra bygge- og anleggsnæringens ekspertutvalg (høsten 2014) om å opprette en "Modul 2", dvs. en godkjenning/registrering av foretak som ikke skal påta seg ansvarsrett etter plan- og bygningsloven.

Registrering av kvalifikasjoner

Fellesforbundet og BNL er positiv til at regjeringen vil ha et seriøsitetsregister. Etter forslaget i "Enkelt å være seriøs, var det en forutsetning for at et slikt register må inneholde informasjon om kvalifikasjoner og at minstekravet er fag- og svennebrev. Regjeringens forslag til seriøsitetsregister inneholder ingen forpliktelser nå. Uten en slik forpliktelse, vil registeret ikke tjene sin hensikt. For å sikre seriøsitet i bygge- og anleggsnæringen er det tvingende nødvendig at foretakene har nødvendige kvalifikasjoner, og at dette fremkommer i et slikt register.

Dersom et register ikke har et slikt krav, vil det ikke kunne tilfredsstille nødvendige krav til seriøsitet, og begrepet "seriøsitetsregister" vil dermed være misvisende, fordi registeret vil kunne skape uriktige forestillinger om foretakenes seriøsitet. Registeret vil dermed kunne virke mot sin hensikt, som i tillegg til oversikt over seriøse foretak også er at det skal gi mulighet for å luke ut useriøse bedrifter, for å sikre at en frivillig ordning er attraktiv og har troverdighet.

Videre er det nødvendig for at den planlagte håndverkerportalen skal ha tilstrekkelig autoritet, at den er basert på et offentlig register som inneholder tilstrekkelige opplysninger om kvalifikasjoner. Dersom den ikke har det, vil den ikke ha større verdi enn de nettstedene som allerede finnes, der de enkelte foretak kan legge inn sine egne opplysninger.

Mangelfull koordinering

Innføring av et seriøsitetsregister er et svært viktig virkemiddel i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, og for at oppdragsgivere og myndigheter skal kunne være trygge på at foretakene er seriøse. Samordningen av dette arbeidet skal i utgangspunktet ivaretas av Statsministerens kontor, som har utformet Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. Arbeidet er likevel fordelt mellom de forskjellige departementer og direktorater, og det synes som dette arbeidet ikke er tilstrekkelig koordinert. At et seriøsitetsregister skal etableres med hjemmel i plan- og bygningsloven medfører f. eks. at det har vært vanskelig å opprette et nasjonalt kvalifikasjonsregister, som et seriøsitetsregister må kunne hente sine opplysninger fra. Det er derfor viktig at de forskjellige organer gis sterkere krav

til samarbeid, informasjonsutveksling og oppfølging. Det er videre svært nyttig at informasjon om betaling av skatt og avgifter fremgår, men det er også behov for opplysninger om lønns- og arbeidsforhold, registrering i Arbeidsgiver/arbeidstakerregisteret, kobling mot HMS-kortene osv. For at et seriøsitetsregister også skal kunne utvikles til å omfatte slike opplysninger kreves det en sterkere koordinering enn den vi ser i dag.

Nærmere om utforming av registeret

I høringsnotatet fremheves det som et argument mot at registeret skal inneholde kvalifikasjoner at enkelte yrker ikke har etablert fag- eller svennebrev. Dette er imidlertid ikke noe argument i denne sammenheng. Det må for det første være krav om fag- eller svennebrev for de yrker der dette finnes, og det er de aller fleste. For det andre bør det kunne lages egne krav basert på den utdanning som finnes, kombinert med praksis, for de yrker som ikke har etablert fag- eller svennebrev. For en del av disse yrkene tas det dessuten sikte på å etablere fag- eller svennebrev.

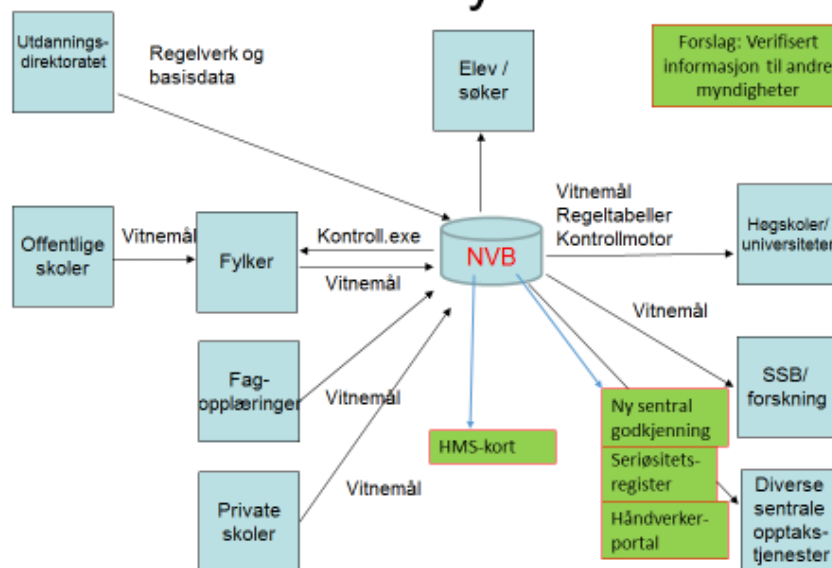
Parallelt med opprettelsen av et seriøsitetsregister bør det som nevnt opprettes et nasjonalt kvalifikasjonsregister, som vil inneholde de samme opplysningene, og som kan legges automatisk til grunn for seriøsitetsregisteret. Det finnes i dag enkelte registreringer som kan legges til grunn for et kvalifikasjonsregister. NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) startet i 2016 et arbeid med en ordning for godkjenning (sidestilling) av utenlandske fagutdanninger. Fra juni/juli 2017 er det blitt krav om elektroniske mannskapslisters på alle byggeplasser, med daglige oppdateringer.

Det viktigste grunnlaget for et kvalifikasjonsregister finnes imidlertid allerede i Nasjonal vitnemålsdatabase (NVB) for fullført og bestått videregående opplæring (fag-/svennebrev), som inneholder vitnemål fra 2001 og fremover, og som er godt utbygget, se figuren nedenfor. Slik vi ser det, vil NVB relativt enkelt kunne bygges videre til også å omfatte fagutdanning på alle nivåer, og vil kunne tilpasses bygge- og anleggsnæringens behov.

Et krav om at registeret også skal inneholde kvalifikasjoner trenger ikke medføre ekstra saksbehandling. Her mener vi NVB kan brukes for alle som har avsluttet og bestått fagopplæring i den videregående skolen. Vi er kjent med at *Samordna opptak* bruker NVB som verifikasjon av vitnemål i forbindelse med søknad til høyskole- og universitetsutdanning. Vi mener at samme metodikk bør kunne brukes til kontroll og verifikasjon av kvalifikasjoner til et seriøsitetsregister. Slik vi forstår det omfatter NVB foreløpig kun videregående opplæring. Det vil for byggenæringen også være behov for å kontrollere og verifisere kvalifikasjoner også opp til fagskoleutdanning, bachelor- og masterutdanning. Dette kan imidlertid være trinn 2 i en videre prosess.

Nedenfor er vist figur om dataflyt i NVB, der vi har lagt inn koblinger mellom NVB og seriøsitetsregister og håndverkerportal.

Dataflyt i NVB

BNL har tatt initiativ til at Nasjonal Vitnemålsdatabase (NVB) skal utvides til også å gjelde fagutdanning, slik at man vil kunne etablere et nasjonalt kvalifikasjonsregister. Spørsmålet om opprettelsen av et nasjonalt kvalifikasjonsregister ligger nå til behandling i KMD, der det er overført fra KD, uten at det ser ut til at det har vært noen fremdrift i saken. At KMD ikke gjennomfører dette arbeidet, vil være et svakt argument for ikke å legge inn krav til kvalifikasjoner i seriositetsregisteret. BNL har for øvrig hatt møte med politisk ledelse i KMD om dette, og har foreslått at opprettelsen av et nasjonalt kvalifikasjonsregister overføres tilbake til KD.

Selv om det tar tid å bygge opp NVB i full skala, vil den raskt kunne gi tilstrekkelige opplysninger til at registeret får tilstrekkelig troverdighet. Forutsatt at seriositetsregisteret kommer på plass med kvalifikasjoner, kan registeret i en periode baseres på egenerklæringer som er lett etterprøvbare, siden dette dreier seg om dokumentasjon utstedt av utdanningsinstitusjoner, og som ikke skal underlegges noen vurdering fra sentral godkjenningsside.

Vi ønsker altså at forslaget til forskriftsbestemmelse i § 13a-1 gis en tilføyelse om at kravet til foretakene skal være minimum fag- eller svennebrev, eller tilsvarende (for de fag der det ikke er fag- eller svennebrev).

Økt byråkrati

Det fremheves i høringsnotatet at en viktig grunn til at seriositetsregisteret ikke skal inneholde kvalifikasjoner, er at det ikke skal bygges opp mer byråkrati, og at informasjonsinnhenting og saksbehandling skal skje mest mulig automatisk. Samtidig foreslås det flere hjemler til at DiBK kan foreta vurderinger, f. eks. i § 13a-2 siste ledd, som gir DiBK mulighet til å påse at registrerte foretak oppfyller vilkårene, og § 13a-4 annet og tredje ledd, som innfører varslingsplikt og klagerett. BNL og Fellesforbundet er enig i disse to bestemmelsene, men vil samtidig påpeke at de medfører behov for saksbehandling og vurdering. Innleggelse av kvalifikasjoner i ordningen vil neppe medføre noe mer byråkrati enn disse bestemmelsene. Under enhver omstendighet skal ordningen gebyrfinansieres,

noe som betyr at eventuelle merkostnader ikke belastes det offentlige, men at dette er en selvfinansiert tjeneste, der eventuell saksbehandling dekkes av gebyrer som fastsettes ut fra selvkost.

Fellesforbundet og BNL ønsker på denne bakgrunn at departementet foretar en ny vurdering av seriøsitetsregisteret snarlig, med sikte på at kvalifikasjoner må fremkomme. Dersom det kommer på plass, vil registeret kunne være et sterkt bidrag til å motarbeide kriminalitet og fremme seriøsitet, og bør derfor også kunne gi grunnlag for bred politisk enighet i dette arbeidet.

Med hilsen

Jørn Eggum

(sign)

Forbundsleder i Fellesforbundet

Jon Sandnes

(sign)

Administrerende direktør i BNL